

Torsdag 12 augusti 2021

Pris mån-tors 40 kr, fre-sön 47 kr

SEDAN 1884

ÅRETS DAGSTIDNING

SVENSKA DAGBLADET

Elaf Ali: När vi kämpar för att inkluderas vill salafisterna splittra oss. Och personer utan tillräcklig kunskap hejar på.

■ Kultur | Sid 24

"Det är världens länder som sätter ramarna och ambitionsnivån i klimatarbetet."

■ Under strecket | Sid 25

→ Kriget i Afghanistan | SvD.se

Analytiker: "Allt rasar ihop om sex månader"

■ På en vecka har talibanerna tagit över nio av Afghanistans provinshuvudstäder. Analytikern Rahmatullah Amiri menar att det både är Afghanistans och USA:s fel att talibanerna nu tar över. **Nyheter | Sid 6-7**

Cementachef: Överväger en ny ansökan

Regeringen vill ge Cementa ytterligare åtta månader att bryta kalksten på Gotland, något som ger bolaget mer tid att finna en lösning på situationen.

– Vi tittar även på andra juridiska möjligheter, säger hållbarhetschef Karin Comstedt Webb.

■ Näringsliv | Sid 4-5

Foto: Gustaf Månsson

Foto: Sofia Ekström

"Behövs fler samtal om normer och värderingar"

■ Inkluderande och tydlig information kan motverka hedersrelaterat våld. Det menar psykiatern Camilla Starck, som har intervjuat förövare. **Nyheter | Sid 12**

Liljevalchs nya del sluter sig kring konsten

"Liljevalchs tillbyggnad har robusta rumsliga kvaliteter och kommer säkerligen att bli ett utflaksmål. Men det är svårt att bortse från symboliken i den slutna juvelasken på Djurgården", skriver arkitekten och kritikern Joanna Zawieja.

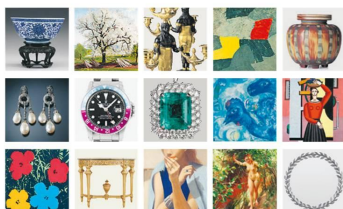
■ Kultur | Sid 22-23

”
Han älskade att berätta och gjorde det bättre än någon annan.

Nära vännen och kollegan Jens Lind om den folkkäre golfikonen och tv-kommentatorn Göran Zachrisson, som avled under onsdagsmorgonen efter en tids cancersjukdom. Han blev 83 år gammal.

■ Sport | Sid 16-17

KONTAKTA SvD ■ Vd, chefredaktör och ansvarig utgivare Anna Careborg ■ Politisk chefredaktör Tove Lifvendahl ■ Redaktionschefer och stf ansvariga utgivare Maria Rimpi och Martin Ahlquist ■ Växel 08-13 50 00
■ E-post förnamn.efternamn@svd.se ■ Postadress SvD, 105 17 Stockholm ■ Besöksadress Västra Järnvägsgränd 21, Stockholm ■ Ny prenumeration 08-618 02 20, SvD.se/prenumera ■ Prenumerations-
www.SvD.se ärenden 08-618 02 20, SvD.se/kundservice ■ ANNONSER Företag 08-13 50 00 annonsbokning@svd.se ■ Privatannonser 08-13 00 10 privatannonser@svd.se ■ Tryck V-TAB Göteborg och Södertälje © 2021

Vi söker konst, design och antikviteter

Vi hjälper dig att sälja konst, design och antikviteter till marknadens bästa priser. Inlämning pågår till höstens alla auktioner. Gör en enkel och smidig värdering online, besök våra kontor eller kontakta oss för en fri hemvärdering. Läs mer på bukowskis.com

Stockholm: 08-614 08 00, info@bukowskis.com Göteborg: 031-20 03 60, goteborg@bukowskis.com
Malmö: 040-669 57 80, malmo@bukowskis.com

Bukowskis
Arts & Business

22. Svenska Dagbladet torsdag 12 augusti 2021

KULTUR

Kulturchef Lisa Irenius lisa.irenus@svd.se, Biträdande kulturchef Anders Q Björkman anders.q.bjorkman@svd.se, Kritikredaktör Anna Ångström scen@svd.se, Litteraturredaktör Madelaine Levy litteratur@svd.se, Idé- och samtidsredaktör Elsa Westerstad elsa.westerstad@svd.se, Redaktör för kulturnyheter och kulturdebatt Josefin de Gregorio, josefin.degregorio@svd.se, kulturdebatt@svd.se, Konstredaktör Clemens Poellinger konst@svd.se, Filmredaktör Elias Björkman film@svd.se, Skivredaktör Knut Brunberg musik@svd.se

Liljevalchs tillskott och renovering har kostat 570 miljoner kronor. Foto: Gustaf Månsson

Liljevalchs+. Djurgården har fått ett juvelskrin och ett bankvalv för konst

Liljevalchs omdebatterade tillbyggnad är ett nytt besöksmål. Interiört lever arkitekturen upp men utåt sluter sig betongen kring konsten och vänder ryggen mot omvärlden, skriver Joanna Zawieja.

Konst | Arkitektur

Liljevalchs+
av Wingårdh Arkitektkontor
LILJEVALCHS KONSTHALL,
DJURGÅRDSVÄGEN 60, STOCKHOLM
INVIGS 12 AUGUSTI MED FYRA
UTSTÄLLNINGAR.

Joanna Zawieja
konst@svd.se

I dag invigs tillbyggnaden till Liljevalchs konsthall på Djurgården i Stockholm. Liljevalchs+, som den kallas, utökar konsthallens ytor till nästan det dubbla för att möjliggöra fler utställningar och internationella inlån av konstverk. Den rymmer också en ny entré, en butik och en utbyggnad av restaurang Blå porten.

Efter en tid av kontroverser och debatter kring bristande transpa-

rens vid Liljevalchs chefsrekyter, glädjekalkyler för tillbyggnaden och den nya arkitekturens formspråk i Djurgårdens kulturhistoriska miljö, står nu Liljevalchs+ klar som en platsgjuten manifestation av Stockholm stads kulturpolitiska prioriteringar.

Det är en märkesbyggnad som likt många kulturinstitutioner sedan 1990-talet riktar in sig på att bli ett besöksmål enligt receptet ikonisk arkitektur, konst, fika, och shopping. Ett recept som emellanåt sänker trösklarna för en bredare publik, andra gånger lämnar det efter sig offentliga prestigebyggen med utarmade budgetar.

Ritad av Wingårdh Arkitektkontor har Liljevalchs+ ett sammanhållet uttryck likt många av kontorets andra profilbyggnader. Det för tankarna till ett design-

objekt. Den slutna volymen kröns av 166 lanterniner och blir med sin tydliga kontur en igenkännbar arkitektonisk enhet.

Tongivande för huset är också samarbetet med formgivaren Ingegerd Råman, som bland annat varit med och utformat fasaderna med närmare 7 000 ingjutna glaskoppar i den råa betongen. Ett mångårigt samarbete som Råman och Wingårdh utvecklat över ett flertal projekt.

Att bygga i kulturhistoriska miljöer som Djurgården kräver varsamhet. Men vad denna varsamhet ska bestå i och vilka värden som ska värnas är en mycket större fråga än den om historiska formspråk. Ett återkommande förhållningssätt i dagens arkitektur är att beakta omkringsproportioner och skala, men

att låta fasadutformningen vara en samtida tolkning av verksamheten eller av närliggande byggnader.

Liljevalchs+ är placerad bakom konsthallens huvudbyggnad på den plats som tidigare inrymt en parkering. Knappt synlig från huvudleden Djurgårdsvägen låter den Liljevalchs nyklassicistiska byggnad från 1916 framträda i full styrka. Och apropå debatten om vår samtida lådarkitektur – huvudbyggnaden fick på sin tid smeknamnet "Laxlådan" i folkmun.

Liljevalchs+ syns i stället från vattnet, i varje fall så länge som

Gröna Lunds för närvarande stoppade utbyggnadsplaner inte ändras. Tillbyggnadens volym följer platsens rytm när den plockar upp skala, fasadlinje och takets avfasning från husen intill. Volymen sitter där som en smäck.

Fasadgestaltningen lämnar mig däremot undrandes. Betongen sluter sig kring konsten och vänder ryggen mot omvärlden. Där fasaderna väl öppnas upp med fönsterpartier är det främst butiken och kaféet som synliggörs.

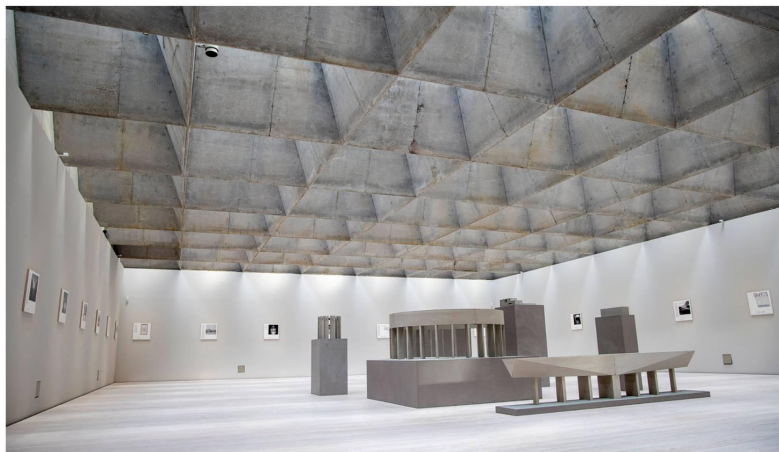
Vid mina besök glittrar fasaden inte som utlovat, och jag känner en barnslig besvikelse likt den att Slussens guldbro inte glimrar. Fast kanske just glittror kräver tålmod och specifika solvinklar. Pressutskicket inför invigningen utlovar "ett konstverk för konst" där "den dyraste och känsligaste av konst" kan visas upp säkert. I sin slutenhet framstår tillbyggnaden som ett representativt bankvalv.

Interiört lever byggnaden upp. I synnerhet på de översta planen

”

Vad är det egentligen för antaganden om en samtida konsthalls uppgift som denna byggnad svarar mot?

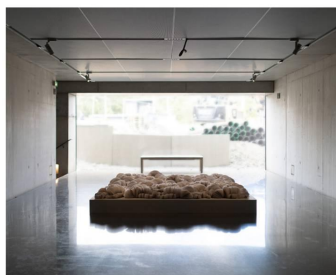
Kultur

Liljevalchs+ beskrivs som ett konstverk för konst, ritat av Gert Wingårdh i samarbete med glasformgivaren Ingegerd Råman. Foto: Stefan Jerrevång/TT

Gert Wingårdh, Ingegerd Råman och Bea Szenfeld under pressvisning. Foto: Stefan Jerrevång/TT

Bea Szenfeld ställer ut papperskonst under en en månad. Foto: Mattias Lindbäck

med det magnifika ljuset från lanterninerna. Hela tillbyggnaden är platsgjuten med väl synliga betongtytor, och mycket fokus har lagts på säkerhet och rätt förutsättningar för inlånad konst. Liljevalchs+, sex halvplan på ungefär 2400 kvadratmeter, rymmer sex utställningsrum av skiftande storlek kopplade till ett centralt trapphus. Passagen från huvudbyggnaden går genom ett lågmålt trapphus. I de översta två salarna finns nyckeln till det man vill frambringa med huset: ett kontemplerande möte med konsten och ljuset, utan störande utblickar mot omvärlden. Känslan av påbjuden kontempleration förstärks av att min telefon förlorar all mobilsignal.

De här två salarna är storslagna i sin monumentalitet och i förmågan att ta emot dagsljus. Väggar, tak och lanterninernas raket mjukas upp av trägolv och gipsväggar fria att färgsättas inför varje utställning. Här finns en parallell till stillheten och den precisa ljusföringen i Liljevalchs huvudbyggnad, ritad av Carl Bergsten. Men om rumsligheterna i Bergstens byggnad inspireras av de antika romerska villorna, så är tillbyggnadens konnotationer andra.

Jag uppskattar hur Wingårdh tydligt och generöst delar med sig av sina referenser, inte minst

”
Liljevalchs tillbyggnad har robusta rumsliga kvalitéer och kommer säkerligen att bli ett utflyktsmål.

i utställningen "Den grå massan" som nu inviger tillbyggnaden (pågår till och med 17/10). Här finns uttalade referenser både till Nordiska paviljongen i Venedig av Sverre Fehn från 1962 och till Malmö konsthall från 1975, ritad av Klas Anshelm. Byggnaderna delar en avskalad och monumental enkelhet, samt det jämna ljuset från lanterninerna.

Men en stor skillnad ligger i kopplingen mot omvärlden, och det är inte utan betydelse. I Malmö, och Venedig, möter arkitekturen gatu- och parkrummet med öppna och glasade fasader, och blir så en del av flödena i de gemensamma rummen.

Liljevalchs+ lämnar mig med en obesvarad fråga: Vad är det egentligen för antaganden om en samtida konstalls uppgift som denna byggnad svarar mot? För det har ju också hänt en del med konsten under det senaste halv-

seket. Antagandet om att konst bäst avnjuts i slutna sakrala rum bortom tid och kontext är ett modernistiskt ideal som stora delar av efterkrigstidens konst ägnat sig åt att utmana och ompröva. Men av detta tycks varken uppdragsgivare eller arkitekt tagit ha intryck.

Liljevalchs tillbyggnad har robusta rumsliga kvalitéer och kommer säkerligen att bli ett utflyktsmål – inte minst genom den hänsynsfulla renoveringen och utbyggnaden av restaurangen Blå porten. Men det är svårt att bortse från symboliken i den slutna juvelasken på Djurgården. Att en kulturinstitution i sig byggs är ett ovärderligt tillskott till stadens gemensamma rum. De offentliga institutionerna har en angelägen roll att fylla, inte minst i tider av polariserad debatt och akut behov av nya visioner kring vår gemensamma framtid.

Med det sagt kvarstår den berättigade frågan varför över 500 miljoner kronor placeras i ett representativt bankvalv på Djurgården. När mindre kulturinstitutioner och produktionsplatser för konst och kultur i Stockholm är under stark press saknas klara svar på hur det gynnar konstens lokala ekosystem.

Joanna Zawieja är arkitekt och kritiker.

Stemme, Asplund och Mäarak på jubileumsgala

Operasångerskorna Nina Stemme och Anna Larsson medverkar tillsammans med artisten och jojkaren Maxida Mäarak i den jubileumsgala som öppnar hösten på Kungliga Operan i Stockholm den 28 augusti.

Alla galans artister har det gemensamt att de fått stipendium från Anders Walls stiftelse tidigt i sina karriärer. Stiftelsen har delat ut stipendier till unga talanger inom bland annat musik i 40 år, vilket firas genom gala-föreställningen som satts samman av Linus Fellbom och Charlotte Hellekant. Ambitionen har varit att skapa en konsert med sammanhang snarare än att rada upp olika "örhängen", förklarar de i ett pressmeddelande.

I galan ingår också stycket "Prism" av kompositören och stipendiaten Jacob Mühlrad. Galakvällen spelar in för att i oktober sändas av Folkets hus och parker. TT

10,2 procent ökade bokförsäljningen med under första halvåret 2021, jämfört med samma period förra året. Näthandeln stod för ökningen. TT

Wanås satsar på litteratur

Inspirerade av den svenske författaren Jonas Hassen Khemiri satsar Wanås Konst i Skåne på en programserie med fokus på litteratur och texter, läsande och berättelser. Satsningen går under rubriken "Livräddare", efter ett inlägg av Khemiri på Instagram i oktober 2020 där han skrev om "livräddare under ett år utan slut" och listade musiker med en särskild betydelse för honom.

Programmet består av läsningar och samtal om hur livsviktig en text kan vara, oavsett om det handlar om en hiphop-låt eller en roman. Vad utmärker en livräddande text? Vad är det som gör att vissa texter stannar kvar och andra bara sipprar ut?

Först ut den 29 augusti är passande nog Jonas Hassen Khemiri, som kommer att samtala med författaren och litteraturkritikern Eva Ström. TT

Äntligen får Göteborgs Symfoniker möta publiken igen. Arkivbild. Foto: Jurek Holzer

Stor comeback för Göteborgs Symfoniker

Det blir sju utomhusupplagor på Bohus fästning i Kungälv för Göteborgs Symfoniker. Det är första gången som orkestern får spela publik på ett och ett halvt år.

Vid konserterna leds Göteborgs Symfoniker av dirigenter Anja Bihlmaier, Johannes Gustavsson och Joana Carneiro. Orkestern kommer bland annat att framföra Benjamin Brittens "The young person's guide to the orchestra", Wilhelm Stenhammars "Sentimentala romaner" och Johannes Brahms "Symfoni nr 4".

Datum för konserterna är den 20-21 och 25-27 augusti samt den 2-3 september. TT